

ಬಸವರಾಜು ಕುಕ್ಕರಹಳ್ಳಿ ಕಥಾಲೋಕ

ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ನೀಲಗಿರಿ ತಟವಾರ್
ಡಾ. ಯೋಗೇಶ್ ಎನ್

ಬಸವರಾಜು ಕುಕ್ಕರಹಳ್ಳಿ ಕಥಾಲೋಕ

ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ನೀಲಗಿರಿ ತಳವಾರ

ಡಾ. ಯೋಗೇಶ ಎನ್.

- ಪ್ರಕಾಶಕರು -

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ

657, ಕೂಗುಬಂಡೆ ರಸ್ತೆ,

ಇ ಮತ್ತು ಎಫ್ ಬ್ಲಾಕ್,

ಕುವೆಂಪುನಗರ, ಮೈಸೂರು-23

ಮೊಬೈಲ್ : 9448350932

BASAVARAJU KUKKARAHALLI KATHALOKA

Edited by :

Dr. Neelagiri Talawar

Dr. Yogesha N.

Published by :

Vijayalakshmi Prakashana

657, Kugubande Road,

E and F Block, Kuvempunagar

Mysore-23

Cell No. +91-94483 50932

Pages : 208

First Impression : 2017

ISBN : 978-93-86475-01-5

© Authors

Copies : 1000

Price : 210

Cover Page Design : Manjunatha V.M.

ಪುಟಗಳು : 208

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೧೭

ಬೆಲೆ : ೨೧೦

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಮಂಜುನಾಥ ವಿ.ಎಂ.

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಶಿವಕುಮಾರ್ ಎಸ್.

ಮುದ್ರಕರು :

ಪದ್ಮಶೇಖರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಮೈಸೂರು.

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಪೂಜಗಾತ್ರದ ಬೆಣಕ ಹುಡುಕಿ / 13
ಕೇಶವ ಮಳಗಿ
2. ಕಥೆಗಳ ಅತ್ಯದೊಳಕ್ಕೆ ಇಣುಕಿದಾಗ / 17
ಆರ್. ವಿಜಯರಾಘವನ್
3. ಬಾಳಾಟ - ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ / 27
ಡಾ. ಕವಿತಾ ರೈ
4. ಪುನುಗ : ಇರುವೆ ಮಾತು / 33
ಪ್ರೊ. ಓ.ಎಲ್.ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿ
5. ಇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಅಗುವಿಕೆಯೆಡೆಗಿನ ಮಂಥನ / 40
ಡಾ. ಸಬಿತಾ ಬನ್ನಾಡಿ
6. ಕುಕ್ಕರಹಟ್ಟಿ ಬನವರಾಜು ಅವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಜಗತ್ತು / 48
ಡಾ. ವಿಜಯಕುಮಾರಿ ಎಸ್ ಕರಿಕಲ್
7. ದುರ್ಬಲ ಬಾಳ ಕೇಂದ್ರ : 'ಬಾಳಾಟ' / 59
ಡಾ. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಗಸನಕಟ್ಟೆ
8. ಕತೆಗೆ ಒಲಿದರೂ ಜಾತಿ ಜಟ್ಟಿದ್ದುಂಟೆ? / 65
ಡಾ. ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು
9. ಬಂದಿವೆ ತಾಜಾ ಕತೆಗಳು / 70
ವಿ.ಎನ್. ವೆಂಕಟಲಕ್ಷ್ಮೀ
10. ದಲಿತ ಕಥಾಲೋಕದ ಭರವಸೆಯ ಕಥೆಗಾರ / 72
ಡಿ. ಈರೇಶ ನಗರ್ಲೆ
11. ಜಲ ಜೀವದ ವೃತ್ತಾಂತ : ಕುಕ್ಕರಹಟ್ಟಿ ಅವರ ಹೊಸ ಬದುಕು / 74
ಡಾ. ಶಾಂತನಾಯಕ ಶಿರಗಾನಹಳ್ಳಿ
12. ಮನೋಮಾಲಿನ್ಯ ಭಾರತದ ದುರಂತ ದರ್ಶನ / 77
ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ಎಂ. ಬೈರಪ್ಪ
13. ಬನವರಾಜು ಕುಕ್ಕರಹಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ ಕತೆಗಳು
ದೇವರೊಡ್ಡು ಕೆಂಡ ತುಳುವ ನಂತ / 83
ಡಾ. ನಾಗಣ್ಣ ಕಿಲಾರಿ
14. ಗ್ರಾಮ ಭಾರತದ ಬದುಕಿನ ಶೋಧ : 'ಮೋಕಾರ' / 90
ಡಾ. ಅಪ್ಪಗರೆ ಸೋಮಶೇಖರ
15. ಕುಕ್ಕರಹಟ್ಟಿ ಅವರ ಕತೆಗಳ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ವಿನ್ಯಾಸ / 96
ಡಾ. ಭಾರತೀ ದೇವಿ ಪಿ.

ಕುಕ್ಕರಹಳ್ಳಿ ಬಸವರಾಜು ಅವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಜಗತ್ತು

ಡಾ. ವಿಜಯಕುಮಾರಿ ಎಸ್ ಕರಿಕಲ್

'ದಲಿತ ಲೋಕವೆಂಬುದೊಂದು ಕತ್ತಲೆಯ ಜಗತ್ತು ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು' ಇದು ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಮಾತು. ಇಂತಹ ಕತ್ತಲ ಜಗತ್ತಿನ ಅನಾವರಣ ಮಾಡಿದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕರಹಳ್ಳಿ ಬಸವರಾಜು ಮಹತ್ವದ ಲೇಖಕರು. ತಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತಿಕರಣವು ದಲಿತ ಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲೂ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅವರ ಕತೆಗಳು ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಕತೆಗಳು ; ಮೊಕಾರ, ಪುನುಗ, ಜೀವಾಳ, ಬಾಳಾಟ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿವೆ. ಮೊದಲಿನೆರಡು ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಜಗತ್ತು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಉಳಿದೆರಡು ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಚಿತ್ರಣ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ, ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲವೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಎನ್ನುವಾಗ ತಾಯಿಯ ಪಾತ್ರವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡತಿ, ಸೋದರಿ, ಮಗಳು, ಸೊಸೆ ಇವೆಲ್ಲ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ತಾಯಿ ಪಾತ್ರ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಂದಿರೇ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ, ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊರುವುದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ತಾಯಿಯನ್ನು ದೇವತೆ ಎಂದು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ತಾನಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ದೇವರು ತಾಯಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ

ಎಂಬ ಮಾತು ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪಿ ತಾಯಂದಿರ ಲೋಕವೊಂದು ಬಸವರಾಜು ಅವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ಮಮತೆಯೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರಾಣಿ ಸಹಜವಾದದ್ದು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಒಡಲ ಕುಡಿಗೆಗಳಾಗಿ ವಹಿಸುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮುತುವರ್ಜಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ತಾಯನವೆಂಬುದರ ಘನತೆಯೇ ಅಂತಹುದು.

ಈಂದ ಪುಲಿ ಎಂಬ ಮಾತು ಜನಜನಿತ. ತಾಯಿ ಹುಲಿ ತನ್ನ ಮರಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಮಮತೆ ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದದ್ದು ಈ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕತೆ ಮೊಕಾರ. ಬಸವರಾಜು ಕುಕ್ಕರಹಳ್ಳಿಯವರ 'ಮೊಕಾರ'ವೆಂಬ ಕತೆ ಹಸುವಿನ ತಾಯನದ ಘನತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಹೆಸು ತನ್ನ ಕರುಗಳ ಬಗೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಮನ ಮಿಡಿಯುವಂತಿದೆ. ಕರುಳು ಕಿವಿಚುವಂತಹ ಚಿತ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಈ ಕತೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ನಗರವಾಸಿ ಜನರಿಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣರಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಂಜಕ್ಕ ಮತ್ತು ಬೋರ ದಂಪತಿಗಳು ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಗೌರಿ ಎಂಬ ಹಸು ಅದನ್ನು ಸಾಕಿದ ಮಂಜಕ್ಕ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಯಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಂದು ಮೈಸೂರು ನಗರದ ತುದಿಯ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕೊನೆಯಂಚಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಅದು ಕೊಡುವ ಹಾಲು ಅವಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಹಸುವಿನೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವಳ ತವರು ಮನೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಸು ಎಂದರೆ ದೇವತೆಯೆಂಬ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವ ಅಂತಹ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಹಸು ಅದು. ನಗರದ ಬದುಕು ಎಷ್ಟು ಭೌತಿಕ ಸ್ವರೂಪದ್ದು ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಯಾವ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೂ ದಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಹಸುವಾದರೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಾಲು ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಅದನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರದೂಡುವ ಕ್ರೌರ್ಯ ನಗರದ ಜನರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೇವು ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಲಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮೇಲು ವಿರ್ಚನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಆಕೆಗೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಹಸುವಿನ ಕರುಗಳದ್ದಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಕರಾಳ ಮುಖ ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಗೌರಿ ಹೆಣ್ಣುಕರು ಹಾಕಿದಾಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವ ಮಂಜಕ್ಕ ಮೇ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಬೋರಣ್ಣ, ಅದೇ ಹೋರಿಕರು ಹಾಕಿದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಲು ಕೂಡ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋರಿ ಕರುವಿನಿಂದ ಅವಳ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ತ